

Vereniging van Rivierwaterbedrijven

Vereniging van Rivierwaterbedrijven

De vereniging is op 15 juni 1951 opgericht door de drinkwaterbedrijven van Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Noord-Holland. Onder de bezielende leiding van Cornelis Biemond van Amsterdam bouwde de vereniging, toen nog onder de naam Rijnwaterbedrijven, al snel een uitgebreid kennisnetwerk op en deed zij veel onderzoek naar verontreinigingen in het rivierwater.

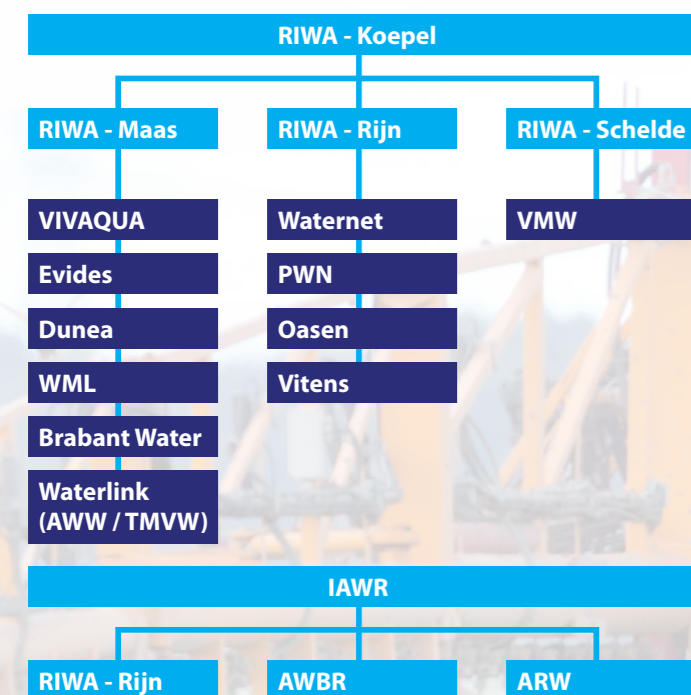
Gaandeweg legde RIWA zich ook meer toe op het overleg met ministeries en maatschappelijke organisaties en de internationale lobby om een verbetering van de waterkwaliteit te bewerkstelligen. In eerste instantie voor de Rijn, later ook voor de Maas en Schelde.

In 2001 is RIWA omgevormd tot een koepelorganisatie, onder de naam Vereniging van Rivierwaterbedrijven. De drie rivieren Schelde, Rijn en Maas kregen binnen de vereniging elk een eigen status.

Harry Römgens, directeur RIWA-Maas

www.riwa.org

1951

Internationale
waarsluitingsystemen

Sanering van industriële
lozingen

Oplossen van de zout-
problematiek in de Rijn

Verbetering van de water-
kwaliteit in de rivieren

Minder grote incidenten

Opsporing van nieuwe stoffen
in de rivieren

Internationale stroomgebieds-
behandeling

Het Donau- Maas- Rijn
Memorandum

Versterkte internationale
samenwerking

2011

60 jaar RIWA

Een oneindige geschiedenis?

Vereniging van Rivierwaterbedrijven

Een oneindige geschiedenis?

De waterkwaliteit van de grote rivieren is in de afgelopen decennia sterk vooruitgegaan. De Vereniging van Rivierwaterbedrijven – RIWA – die zestig jaar geleden is opgericht, heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de strijd voor schone rivieren. Een derde van het Nederlandse drinkwater wordt namelijk gemaakt uit het water van de Rijn en Maas. In België wordt ruim een kwart van de drinkwaterbehoefte uit de Maas en Schelde voorzien. De Kaderrichtlijn Water had de kroon op de verbetering van de waterkwaliteit moeten zijn, maar de rivierwaterbedrijven merken nu dat het verhaal daarmee nog niet ten einde is. Nieuwe stoffen duiken op in het water, die lastig blijken bij de bereiding van drinkwater.

Vier directeuren bijeen

Op 15 juni 1951 komen de vier directeuren van de drinkwaterbedrijven van Den Haag, Amsterdam, Rotterdam en Noord-Holland bijeen. Zij maken zich ernstige zorgen over de Rijn. De rivier stinkt en het water heeft een nare bijmaak. Rotterdam bereidt dan al bijna zeventig jaar zijn drinkwater uit de Rijn, maar ook de andere waterbedrijven beseffen maar al te goed dat zij – vanwege de snel groeiende vraag naar drinkwater – de rivier hard nodig zullen hebben. De directeuren slaan de handen ineen en richten de Vereniging van Rijnwaterbedrijven op. Als in een later stadium de Maas opkomt als bron voor drinkwater en ook die drinkwaterbedrijven in de zeventiger jaren toetreden – zowel uit Nederland als uit België – verandert RIWA haar naam in Vereniging van Rivierwaterbedrijven. In 1999 wordt ook het stroomgebied van de Schelde onderdeel van RIWA.

Vanaf de oprichting is RIWA altijd sterk internationaal gericht geweest. In 1970 richt RIWA samen met de collega-bedrijven in Duitsland en Zwitserland de Internationale Arbeitsgemeinschaft der Wasserwerke in Rheineinzugsgebiet (IAWR) op. Jarenlang heeft RIWA het secretariaat gevoerd van IAWR dat opkomt voor de verbetering van de waterkwaliteit in het gehele Rijnstroomgebied. Waar RIWA zich eerst toelegt op uitgebreid meet- en analysewerk, ontpoet zij zich al snel tot een krachtige belangenorganisatie voor de rivierwaterbedrijven, zowel nationaal als internationaal. Dat is altijd de kracht van de vereniging geweest en gebleven: gedegen meetgegevens koppelen aan onderzoek en bewustwording. Van de fenol en pesticiden van de jaren vijftig en zestig tot aan de nanodeeltjes en medicijnresten van nu.

Meer meten, meer zuiveren

Hoewel in de jaren vijftig de eerste riool- en afvalwaterzuiveringen opkomen langs de rivieren, treffen de rivierwaterbedrijven al vroeg extra maatregelen om het ingenomen water te zuiveren. In de loop der tijd wordt echter de druk op de waterzuivering groter, omdat tot ver in de jaren zeventig de verontreiniging van de rivieren nog onverminderd voortgaat. De drinkwaterbedrijven ontwikkelen ook betere analysetechnieken, waardoor zij steeds meer stoffen in het water kunnen aantonen. De zuiveringen worden verder opgetuigd. En tegelijk voert RIWA als belangenbehartiger van de rivierwaterbedrijven de strijd op tegen allerlei verontreinigende stoffen in het rivierwater.

“De waterkwaliteit in de Rijn is spectaculair verbeterd. We zien dat de aandacht nu verslapt, maar als RIWA mogen we daar niet in meegaan. We kunnen niet achterover leunen. Er zijn nog te veel nieuwe probleemstoffen die opdoemen en die we nog onvoldoende kennen.”

Peter Stoks, directeur RIWA-Rijn

Beginnen bij de bron

RIWA richt zich sterk op bestrijding van de verontreiniging aan de bron en zoekt zelfs contact met de producenten van die stoffen om te kijken of lozingen kunnen worden gesaneerd of alternatieven voor de stoffen gevonden kunnen worden. Ook wordt er druk op de internationale beleidsmakers uitgeoefend. In het Donau-Maas-Rijnmemorandum uit 2008 wordt deze aanpak aan de bron vertaald in een vast beginsel: van een natuurvreemde stof mag hooguit 1 microgram per liter in het water voorkomen. Voor een biologisch actieve stof geldt zelfs de bovengrens 0,1 microgram per liter. Als het rivierwater aan deze waterkwaliteitseisen voldoet, zijn de Maas- en Rijnwaterbedrijven in staat drinkwater te bereiden met zo natuurlijk mogelijke technieken.

Hoge verwachtingen

De succesvolle stroomgebiedbenadering voor de Rijn is later de basis geworden van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) die in 2000 in de Europese Unie is ingevoerd. RIWA heeft dan ook hoge verwachtingen van de KRW maar als alle stroomgebiedbeheersplannen voor 2009-2015 klaar zijn, blijken die maar weinig rekening te houden met de belangen van de rivierwaterbedrijven. De plannen bevatten veel maatregelen voor het ecologisch herstel van de rivieren, maar over de bescherming van de drinkwatervoorziening is de eerste generatie stroomgebiedbeheerplannen weinig concreet.

Als onderdeel van de kaderrichtlijn is in 2009 voor alle EU-lidstaten de Prioritaire Stoffenlijst van kracht geworden. De stoffen op deze lijst mogen niet of zeer beperkt worden geloosd. RIWA ziet het als een tekortkoming van de Europese regelgeving dat op die lijst allerlei stoffen ontbreken die juist bij de drinkwaterbereiding problemen opleveren.

Nieuwe kansen

De Rijnsoeverstaten hebben hun ambities vastgelegd in het Rijnactieplan 2020. Dit plan is nog niet geheel verwerkt in het internationale stroomgebiedbeheerplan van de Rijn. RIWA wil zich er sterk voor maken dat de drinkwatervoorziening bij de eerstvolgende actualisatie van de stroomgebiedbeheersplannen in 2016 meer aandacht krijgt. RIWA wijst op artikel 7 van de Kaderrichtlijn Water. Dit artikel verplicht waterbeheerders te voorkomen dat de waterkwaliteit verslechtert. Het moet ertoe leiden dat het niveau van de drinkwaterzuivering op termijn verlaagd kan worden. Naast regelgeving zoekt RIWA bewust ook kansen via samenwerking met bedrijfsleven en overheid om zodoende door gedragsverandering de emissies van bestrijdingsmiddelen te verminderen. Zo tracht RIWA-Maas via bestuurlijke samenwerking met alle overheidslagen en een breed kennisnetwerk het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen in de openbare ruimte te reduceren. In het project “Samen werken aan een schone Maas” worden met vele partners innovaties in de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw bedacht en geïmplementeerd.

“Het project “Samen werken aan een schone Maas” is voor mij een schoolvoorbeeld van samenwerking met vele partners aan gedragsverandering om emissies in de landbouw te verminderen, en de waterkwaliteit in de rivier te verbeteren.”

Harry Römgen, directeur RIWA-Maas

“Sommige natuurvreemde stoffen die wij in het Rijnwater aantreffen, komen op geen enkele lijst voor, maar geven ons toch veel problemen bij de productie van drinkwater. Ons punt is dat die stoffen gewoonweg niet in de Rijn mogen terechtkomen.”

Peter Stoks, directeur RIWA-Rijn

Nieuwe problemen

Nu de waterbeheerders zich vooral concentreren op natuurvreemde stoffen die de ecologie van de grote rivieren kunnen schaden, staat RIWA voor de taak natuurvreemde stoffen op te sporen die problemen kunnen geven bij de drinkwaterbereiding. Daarbij tekenen zich enkele specifieke groepen af:

- geneesmiddelen, b.v. diclofenac, carbamazepine
- hormoonverstorende stoffen, b.v. weekmakers
- ‘consumentenproducten’, b.v. suikervervangers uit frisdrank, nanozilver uit deodorant, anticorrosiemiddelen uit vaatwassers
- industriële hulpstoffen, b.v. loodvervangers in benzine, schuimversterkers in brandblussers, oplosmiddelen.

Dit zijn stoffen die door overheden als ecologisch onschadelijk worden gezien, waardoor normen grotendeels ontbreken, maar die in hun aard wel degelijk een probleem vormen bij de drinkwaterbereiding.

RIWA zal ook kritisch kijken naar de veelheid aan nieuwe stoffen die op markt komen en de stoffen die door nieuwe meettechnieken ineens zichtbaar gemaakt worden, zoals nanodeeltjes. Naast deze nieuwe probleemstoffen staan we ook voor de uitdagende oplossingen te vinden voor de gevolgen van de klimaatverandering. Lagere waterafvoeren in de rivieren zullen in de toekomst tot een verslechtering van de waterkwaliteit kunnen leiden. Ook in drogere perioden moet kwalitatief goed rivierwater beschikbaar zijn.

Waakzaamheid blijft geboden

Voor RIWA houdt het verhaal dus niet op met de invoering van KRW.

De vereniging zet haar strijd tegen de verontreiniging voort, juist met extra kracht omdat bij velen het idee postvat dat het doel van schone rivieren al is bereikt. Is schoon niet schoon genoeg? De waterbedrijven signaleren juist een toename van nieuwe, onbekende stoffen die een sluipend gevaar kunnen zijn. Soms klinkt de opmerking dat de drinkwaterbedrijven die stoffen er dan maar uit moeten halen. Tegen die gedachte verzet RIWA zich. Een ‘end-of-pipe’-benadering bij de drinkwaterbedrijven is principieel onjuist. Zeker omdat de zuiveringsprocessen bij de drinkwaterbereiding nooit 100% effectief kunnen zijn. Bovendien halen de moderne technologieën voor drinkwaterbereiding de verontreinigingen niet uit het water, maar zetten ze slechts om in andere stoffen.

GS4200

RIWA blijft daarom signaleren en appelleren voor de bescherming van de waterkwaliteit van Rijn, Maas en Schelde. De geschiedenis van de rivierwaterbedrijven leert dat waakzaamheid altijd geboden blijft.

“De Internationale Maascommissie heeft in haar nieuwe werkplan het thema drinkwater expliciet genoemd. Dit biedt mogelijkheden voor verdere kwaliteitsverbetering waarbij een verlaging van het niveau van zuivering onze stip op de horizon is.”

Harry Römgen, directeur RIWA-Maas

